Рівненський державний гуманітарний університет
Факультет математики та інформатики
Кафедра технологічної, професійної освіти та цивільної безпеки

АНОТАЦІЯ ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни / освітнього компонента	**«Безпека життєдіяльності з основами охорони праці»**
Освітня програма	**«Комп'ютерні науки»**
Компонент освітньої програми	**Вибірковий**
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	**3,0** кредити / **90** годин
Вид підсумкового контролю	**залік**
Мова викладання	**українська**
Викладач	**Глінчук Юлія Олександрівна,** докт. пед. наук, професор, професор кафедри технологічної, професійної освіти та цивільної безпеки
CV викладача на сайті кафедри	https://sites.google.com/rshu.edu.ua/ktotnt
E-mail викладача	yuliia.hlinchuk@rshu.edu.ua
Консультації	Згідно з графіком консультацій

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності з основами охорони праці» належить до вибіркових компонентів загальної підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 122 Комп'ютерні науки. Освітній компонент вивчається у 8 семестрі.

Актуальність вивчення дисципліни зумовлена значною кількістю та постійною видозмінністю небезпек, що загрожують як у природному, техногенному й соціальному, так і в професійному середовищах.

Метою викладання дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти знань, умінь та навичок щодо провадження безпечної особистої й професійної діяльності через урахування ризику виникнення небезпек різного характеру, дотримання норм безпеки життєдіяльності та охорони праці, ефективного управлінням охороною праці на робочих місцях, формування відповідальності за особисту й колективну безпеку.

Основні **завдання** дисципліни:

- вивчення законодавчої та нормативної бази безпеки життєдіяльності та охорони праці;
- аналіз небезпечних та шкідливих факторів професійної діяльності у галузі інформаційних технологій;
- формування навичок організації безпечного робочого середовища;
- опанування методів запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;
- розвиток культури безпеки та відповідальності, формування усвідомленого ставлення до власної безпеки і безпеки колег;
- засвоєння принципів управління охороною праці на виробництві, інтеграція принципів охорони праці у професійну діяльність.

Очікувані результати навчання. У результаті освоєння повного курсу навчальної дисципліни у здобувачів вищої освіти формуються глибокі, міцні і системні знання, які

передбачають вільне володіння понятійним апаратом, розуміння основних задач предмету, його мети та завдання, а також здатність до практичного застосування цих знань для забезпечення особистої і колективної безпеки в різних середовищах перебування при реалізації прикладних застосувань.

Здобувачі вищої освіти мають **знати:**

- сучасні проблеми й основні завдання безпеки життєдіяльності;
- ризики виникнення небезпек у різних середовищах перебування;
- способи оцінки середовища перебування в контексті особистої безпеки, безпеки колективу, суспільства;
- способи проведення моніторингу небезпечних ситуацій і заходів та засобів збереження життя й здоров'я в умовах загрози і виникнення небезпечних та надзвичайних ситуацій;
- нормативно-правові, соціально-економічні, організаційно-технічні, санітарно-гігієнічні та лікувально-профілактичні засади охорони праці.

Здобувачі вищої освіти мають **уміти:**

- орієнтуватися в основних нормативно-правових актах та технологіях безпеки життєдіяльності;
- проводити моніторинг середовища перебування з точки зору безпеки;
- адекватно оцінювати ризик виникнення небезпек;
- за можливості провадити профілактику ідентифікованих небезпек;
- обирати коректні способи та засоби захисту від небезпек, правильні алгоритми поведінки в умовах виникнення небезпек;
- орієнтуватися в основних законодавчих та нормативних документах з охорони праці та ефективно їх використовувати в професійній діяльності;
- використовувати технології збереження життя, здоров'я та працездатності під час трудової діяльності;
- обґрунтовувати та забезпечувати оптимальні параметри мікроклімату, безпеку режимів праці та відпочинку;
- ефективно провадити працеохоронну діяльність відповідно до своїх посадових обов'язків;
- організовувати заходи щодо попередження випадків травматизму та профзахворюваності;
- розслідувати випадки травматизму та організовувати заходи щодо усунення їх причин.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. БЖД як галузь знань. Безпека задля сталого розвитку. БЖД як галузь знань про небезпеки. Основні поняття та визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. Методологічні основи безпеки життєдіяльності. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Джерела небезпек. Таксономія небезпек. Види небезпек. Наслідки небезпек.

Тема 2. Природні небезпеки. Літосферні (землетруси, вулкани, селі, лавини та ін.), гідросферні (повіддя, паводки, повені та ін.), атмосферні (смерчі, урагани, грозові розряди, зливи, заметілі та ін.), космічні (ультрафіолетове, інфрачервоне випромінювання, комети, астероїди та ін.), біологічні небезпеки (небезпечні мікроорганізми, рослини, тварини, гриби): причини виникнення, наслідки, профілактика, поведінка в умовах НС. Тенденції вияву природніх небезпек за територіальними та часовими ознаками.

Тема 3. Техногенні небезпеки. Механічні небезпеки, їх походження. Енергетичні та потенційні небезпеки. Наслідки механічних небезпек. Механічні коливання (вібрація, шум, гіперзвук, інфразвук, ультразвук), іонізуючі випромінювання, електромагнітні випромінювання: джерела виникнення, вплив на організм, засоби захисту. Електричний струм

та його небезпека для організму. Основні причини ураження електричним струмом. Вибухи та пожежі: основні причини виникнення, вражаючі чинники, алгоритми поведінки у разі їх виникнення. Забруднення довкілля як актуальна проблема сучасності.

Тема 4. Соціальні небезпеки. Конфлікти, їх види та механізми реалізації. Постконфліктний синдром. Війни. Зброя. Види зброї. Тероризм та його види. Найпоширеніші теракти. Поведінка заручника. Екстремальні ситуації криміногенного характеру та запобігання їм. Алкоголізм, тютюнокуріння, наркоманія. Маніпуляція свідомістю. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Глобальні кризи людства.

Тема 5. Моніторинг та аналіз небезпек. Взаємозв'язок небезпек. Комбіновані небезпеки. Моніторинг небезпек. Аналіз небезпек. Небезпеки регіонального характеру. Найбільш актуальні небезпеки в нинішніх умовах. Аналіз небезпек за місцем проживання. Потенційно небезпечні об'єкти Рівненської області.

Тема 6. Охорона праці як галузь знань. Охорона праці в контексті сталого розвитку. Державне управління та контроль за охороною праці. Охорона праці як галузь знань. Основна мета охорони праці. Правові та організаційні основи охорони праці. Основні принципи охорони праці в Україні та світі. Охорона праці окремих категорій працівників. Фінансування охорони праці. Основні види документів з охорони праці. Державне управління охороною праці. Система управління охороною праці. Служба охорони праці. Контроль і нагляд за охороною праці, його види. Права осіб, уповноважених в галузі охорони праці. Відповідальність за порушення в галузі охорони праці. Економічні аспекти охорони праці.

Тема 7. Виробниче середовище та його вплив на працівника. Основні форми діяльності людини та їх характеристика. Працездатність. Багаторічна, річна, місячна, добова працездатність. Динаміка працездатності. Чинники працездатності працівника. Гіпокінезія. Втома. Перевтома. Ознаки втоми і перевтоми. Гігієна праці та виробнича санітарія. Мікроклімат виробничого середовища. Параметри мікроклімату та їх вплив на організм.

Тема 8. Навчання з питань охорони праці. Основні принципи організації навчання та перевірки знань з охорони праці. Відповідальність за організацію навчання та перевірки знань з охорони праці. Навчання та перевірка знань з охорони праці в галузі діяльності. Інструктажі з охорони праці та особливості їх проведення. Стажування (дублювання) та допуск працівників до роботи.

Тема 9. Пожежна безпека та електробезпека. Основні норми та правила пожежної безпеки в галузі діяльності. Засоби пожежогасіння, зв'язку, пожежної автоматики і сигналізації. План евакуації. Робота по вивченню правил пожежної безпеки. Порядок дій у разі виникнення пожежі. Електричний струм як небезпека. Основні причини ураження електричним струмом. Вплив параметрів мікроклімату на небезпеку ураження електричним струмом. Основні причини електротравматизму в галузі майбутньої професійної діяльності. Основні правила та норми електробезпеки. Перша невідкладна допомога при ураженні електричним струмом.